

# **STRESZCZENIA** **(ABSTRACTS)**

## **SESJA PLENARNA 1 (PLENARY SESSION 1)**

### **Desmond O'Neill**

Trinity College Dublin, Trinity Centre for Health Sciences, Irelandia

#### ***How cultural gerontology illuminates the richness and complexity ageing***

##### **Abstract**

T.S. Eliot once proposed that there were two sorts of problems in life. One prompted the question, 'What are we going to do about it?' and the other provoked the questions, 'What does it mean? How does one relate to it?' Geriatric medicine, an eminently practical specialty, has concentrated with good effect on the former but with notable exceptions has yet to devote significant time to the latter. Into this breach has developed an innovative and exciting movement in gerontology to provide a deeper and more comprehensive insight into the meaning of ageing. Largely encompassed by the terms of cultural, humanistic and narrative gerontology, their intent and methodologies in many ways mirror the relationship between the medical humanities, narrative medicine and medicine. Cultural gerontology encompasses a broad and conflicting usage, a tendency, a field, with a central focus on meaning, a desire to transcend old paradigms, and to bring a fuller, richer account of later years, redressing gerontology/geriatrics' neglect, and providing fresh insights and perspectives to practitioners and policy makers.

**Keywords:** ageing, cultural gerontology, accessible culture

### **Thomas Bock**

Faculty of Architecture, Technical University of Munich, Niemcy

#### ***Social inclusion by design and robotics***

### **Keit Parts**

Strategy Unit, Government Office of Estonia

#### ***How to integrate accessibility into policy processes. Estonian Accessibility Task Force***

### **Soemitro Poerbodipoero<sup>1</sup>, Sigitas Mingaila<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>President European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE)

<sup>2</sup>General Board Member European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE)

## *Creating 'Open Spaces' from a triangular perspective on accessibility of OT education, research and practice*

### **Abstract**

After an introduction of the different ways in which occupational therapy education, practice and research are advocated by ENOTHE, COTEC and ROTOS a latest update on the development of OT Europe will be addressed in this presentation. For the sustainable future of occupational therapy we will then further explore how the development of interprofessional and international competence can contribute to the accessibility of Occupational Therapy Education, Practice and research.

**Zuzana Rodová<sup>1,2</sup>, Olga Nováková<sup>1</sup>, **Borbála Kiss Szemán**<sup>1</sup>, **Zuzana Jarošová**<sup>1</sup>**

<sup>1</sup>Department of Rehabilitation Medicine, First Faculty of Medicine, Charles University and General University Hospital in Prague, Prague, Czech Republic

<sup>2</sup>Department of Addictology, First Faculty of Medicine, Charles University and General University Hospital in Prague, Prague, Czech Republic

## *Development and current situation of Occupational therapy in the Czech Republic*

### **Abstract**

For the Occupational Therapy (OT) profession in each country, it is important to know its roots, to be aware of how the profession was raised, how it was developed, what were important points for state of the art of the profession nowadays. The presentation will show this process in the Czech Republic, a country geographically, linguistically, culturally and historically close to Poland.

The history and development of OT education and practice and the current situation will be presented.

In the Czech Republic, there is approximately 1300 OTs, who are working mainly in the health care system with patients with physical disabilities (rehabilitation wards, hospitals, outpatient care), lot of them are working with elderly (in geriatrics, retirements homes), with psychiatric patients (in big institution or community based), with children (special school, preschool program), with learning disabilities (vocational programs) in ergonomics and compensatory aids companies.

Occupational therapists are settled in interdisciplinary teams. Cooperation of team members will be shown in the example of the Department of rehabilitation medicine, with a target group of acquired brain injuries patients in Day neurorehabilitation centre and outpatient program.

The presentation will invite the audience to the 2nd European Occupational Therapy congress COTEC-ENOTHE Prague 2020.

**Keywords:** occupational therapy, Czech Republic, history, interdisciplinary team

## SESJA PLENARNA 2 (PLENARY SESSION 2)

### **Maciej Siuda**

Katedra Projektowania (School of Form), SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

#### **Projektowanie demokratyczne**

##### *Democratic design*

#### **Streszczenie**

Wykład przedstawia poszukiwania Pracowni Macieja Siudy w obszarze demokratyzowania architektury. W zamyśle pracowni pojęcie to poszerza zakres myślenie o projektowaniu dostępnym o takie pojęcia jak: projektowanie wielogatunkowe, praca z zastałymi zjawiskami, wolnościowe używaniu przestrzeni czy wytwarzanie i pokazywanie wiedzy na temat międzygatunkowej współpracy. Powyższe zagadnienia zostaną przedstawione na wybranych projektach małej, średniej i dużej skali.

**Słowa kluczowe:** projektowanie demokratyczne, projektowanie dostępne, demokracja, architektura

#### **Abstract**

The lecture presents the search for the Maciej Siuda Studio in the area of democratizing architecture. In the studio's intention, this concept broadens the range of thinking about accessible design by such concepts as: multi-species design, work with stagnant phenomena, using space freely, and producing and showing knowledge about inter-species cooperation. The above issues will be presented on selected small, medium and large scale projects.

**Keywords:** democratic design, accessible design, democratization, architecture

### **Marek Wysocki**

Wydział Architektury, Centrum Projektowania Uniwersalnego, Politechnika Gdańska

#### **Nowa rzeczywistość projektowa dla tworzenia przestrzeni dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami**

##### *A new design reality for creating space accessible to people with special needs*

### **Per Echeverri<sup>1</sup>, Nicklas Salomonson<sup>2</sup>,**

<sup>1</sup>CTF, Service Research Center

<sup>2</sup>Department of Business Administration and Textile Management, University of Borås,

#### ***Consumer vulnerability during mobility service interactions: causes, forms and coping***

#### **Abstract**

Research on how vulnerable consumers navigate various marketplaces and service interactions, developing specific consumer skills in order to empower themselves during such exchanges, has received inadequate attention. This paper contributes to this area by empirically drawing on a multi-perspective go-along travel study, consisting of a combination of in-depth interviews and observations of consumer and service provider interactions in mobility services. It addresses both factors that are a source of vulnerability and forms thereof during service interactions, thus unearthing critical mechanisms that explain why vulnerability

comes into being. Further, the finding of four distinct forms of active coping strategies, building on the dimensions of proactiveness/reactiveness and explicit/implicit articulation, and how these are related to different forms of vulnerability, provides an understanding of coping with vulnerability during consumer and service provider interactions. In short, the study contributes to research on consumer vulnerability, during interactions with service providers, and identifies: i) factors that contribute to vulnerability; ii) forms of vulnerability, and iii) how consumers employ different coping strategies that help them in these situations where they experience vulnerability.

**Keywords:** consumer vulnerability, service interactions, mobility service, coping

**Olga Nováková<sup>1</sup>, Zuzana Rodová<sup>1,2</sup>, Eva Rohlenová<sup>3</sup>, Pavlína Gašparová<sup>1</sup>**

<sup>1</sup>Department of Rehabilitation Medicine, First Faculty of Medicine, Charles University and General University Hospital in Prague, Prague, Czech Republic

<sup>2</sup>Department of Addictology, First Faculty of Medicine, Charles University and General University Hospital in Prague, Prague, Czech Republic

<sup>3</sup>Asistence o.p.s., Prague, Czech Republic

### ***The Occupational Therapy assessment of the home environment in the Czech Republic***

#### **Abstract**

The home environment represents an important personal aspect in a human life. It is a place for self-care activities, a milieu for social interaction with family and friends, leisure activities as well as productive activities. The home can however become a place of isolation for individuals with functional limitations if the access to the community is restricted.

Housing adaptations in housing with physical environmental barriers are occupational therapy intervention strategies for enhancing activity and participation, feeling of safety and promoting independent life.

A well-designed physical housing environment is a result of the home assessment performed by an occupational therapist. Unfortunately, there was little information about current home assessment practice in the Czech Republic. Therefore, the questionnaire-based survey was done. In the presentation will be shown the results how Czech and foreign occupational therapists perform the home assessment and which home assessment tools they use.

Standardized assessment tools were explored, and four chosen ones will be described and shortly introduced e.g. the Czech assessment tool SEMAFOR home (Smart Evaluation Methodology of Accessibility FOR home) and three foreign instruments as Cougar Home Safety Assessment, WeHSA (Westmead Home Safety Assessment) and Housing Enabler.

**Keywords:** home environment, home assessment tools, housing adaptations, occupational therapy

**Beata Fabisiak**

Katedra Projektowania Mebli, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

*Ageing society, public space and potential of furniture industry – BaltSe@nioR 2.0*

**Marcin Halicki**

Fundacja Mili Ludzie

**Dostępność wydarzeń kulturalnych dla osób ze szczególnymi potrzebami – dobre praktyki**

*Accessibility of cultural events for people with special needs – good practices*

## SESJE RÓWNOLEGŁE (PARALLEL SESSIONS)

### SESJA 3: DOSTĘPNOŚĆ I WSPÓŁPRACA INTERDYSCYPLINARNA (ACCESSIBILITY AND INTERDISCIPLINARY COOPERATION)

**Dorota Potejko, Józef Solecki**

Urząd Miasta Poznania

**Osoby mniej sprawne w przestrzeni Poznania**

*People with disabilities in the space of Poznań*

#### **Streszczenie**

Prezentacja zawiera działania miasta Poznania na rzecz szeroko rozumianej dostępności. Działania miasta Poznania na rzecz dostępności realizowane są w oparciu o wieloletnie programy przyjmowane przez Radę Miasta w drodze uchwał. Najważniejszy spośród nich to program p.n. Kierunki i zadania Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych na lata 2012–2020. Ponadto Poznań wprowadza do prawa lokalnego akty prawne (zarządzenia prezydenta) zawierające wytyczne z dotyczące dostępności m.in. standardy dostępności dla Miasta Poznania oraz standardy dostępności miejskich wydarzeń i imprez kulturalnych sportowych i innych. Działania Miasta na rzecz dostępności realizowane są we wszelkich obszarach: architektonicznym, komunikacyjnym, informacyjnym (w tym cyfrowym), w obszarze dostępności usług miejskich.

**Słowa kluczowe:** dostępność, standardy, przestrzeń, programy, działania

#### **Abstract**

The presentation contains the activities of the city of Poznan for broadly understood accessibility. The city of Poznan's activities for accessibility are implemented on the basis of multi-annual programs adopted by the City Council by way of resolutions. The most important among them is the program called "Directions and tasks of the City of Poznan for the social integration of people with disabilities for the years 2012 – 2020". In addition, Poznan introduces into local law legal acts (president's ordinances) containing guidelines on accessibility, among others, accessibility standards for the city Poznan and the accessibility standards of urban sports and other cultural events. The City's activities for accessibility are implemented in all areas: architectural, communication, information (including digital), in the area of accessibility of city services.

**Keywords:** accessibility, standards, space, programs, activities

**Sławomir Tobis, Ewelina Łopata**

Pracownia Terapii Zajęciowej, Katedra Geriatrii i Gerontologii, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

**Czy adaptacje przestrzeni mieszkalnej poprawiają jakość życia osób starszych: ocena interwencji przeprowadzonych na terenie miasta Poznania**

*Do adaptations of living space improve the quality of life of older adults: assessment of interventions carried out in the city of Poznań*

## **Streszczenie**

**Wprowadzenie:** Zmiany układowe i narządowe zachodzące w wyniku starzenia mają wpływ na stopień samodzielności osób starszych. Ważne jest zatem stworzenie adekwatnych warunków mieszkaniowych dla osób w wieku podeszłym. Celem podjętych badań była ocena wybranych parametrów przestrzeni mieszkalnej osób starszych oraz ich wpływ na funkcjonowanie i jakość życia przed i po remoncie adaptacyjnym mieszkania.

**Material i metody:** Badaniem objęto osoby starsze, w wieku co najmniej 65 lat, zakwalifikowane do pilotażowego programu remontowego „Minigranty dla seniora”, uruchomionego przez Zakład Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o. o. w Poznaniu. Na udział w badaniu przed remontem wyraziło zgodę 35 osób starszych, po remoncie przebadano 13 osób (wszystkie, u których zdołano wykonać prace w założonym okresie). Analiza danych przed i po remoncie dotyczyła 12 osób (jedną wyłączono ze względu na pogorszenie stanu zdrowia) i obejmowała wybrane elementy Całościowej Oceny Geriatrycznej oraz ocenę jakości życia za pomocą skali WHOQOL-Bref. Ocenę funkcjonalności mieszkań dokonano na podstawie specjalnie przygotowanego formularza badań i wykonanych pomiarów.

**Wyniki:** Stwierdzono istotne statystycznie różnice w subiektywnej ocenie własnej jakości życia, subiektywnej ocenie własnego zdrowia oraz jakości życia w dziedzinie środowiskowej kwestionariusza WHOQOL-Bref u osób badanych przed i po remoncie.

**Wnioski:** Prace remontowe przeprowadzone w mieszkaniach osób starszych wpłynęły pozytywnie na ich jakość życia. Zwłaszcza zmiana jakości życia w dziedzinie środowiskowej w skali WHOQOL-Bref podkreśla pozytywne znaczenie przeprowadzonych prac remontowych dla przestrzeni mieszkalnej badanych osób.

**Słowa kluczowe:** warunki zamieszkania, jakość życia, osoby starsze

## **Abstract**

**Introduction:** Systemic and organ-level changes occurring as a result of aging affect the degree of independence of older adults. It is therefore important to create adequate housing conditions for older persons. The aim of the study was to assess selected parameters of the living space of older adults and their impact on the functioning and quality of life before and after the adaptive renovation of their apartments.

**Material and methods:** The study included older people, aged 65 or over, qualified for the pilot renovation program “Minigrants for the Senior”, launched by Zakład Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o. (Department of Municipal Housing Resources) in Poznań. Thirty-five older people agreed to participate in the pre-renovation study, 13 people were examined after the renovation (all for whom the works were carried out in the projected period). Data analysis before and after renovation comprised 12 people (one was excluded due to sudden and significant deterioration of health) and included selected elements of the Comprehensive Geriatric Assessment and quality of life assessment using the WHOQOL-Bref scale. The functionality of the apartments was assessed on the basis of a specially prepared test form and measurements made.

**Results:** Statistically significant differences were found in the subjective assessment of own quality of life, subjective assessment of own health and quality of life in the environmental domain of the WHOQOL-Bref questionnaire in subjects before and after renovation.

**Conclusions:** Adaptation work carried out in the apartments of older persons had a positive impact on their quality of life. In particular, the change in the quality of life in the environmental domain of the WHOQOL-Bref tool emphasises the positive effect of renovation work carried out for the living space of the studied subjects.

**Keywords:** housing conditions, quality of life, older people

## **Elżbieta Oleksiak**

Polski Związek Niewidomych

### **Współpraca interdyscyplinarna i interprofesjonalna a dostępność dla osób niewidomych i słabowidzących – rola terapeuty zajęciowego**

*Interdisciplinary and interprofessional cooperation versus accessibility for the blind and visually impaired people - the role of an occupational therapist*

#### **Streszczenie**

Czym jest rehabilitacja osób niewidomych i słabowidzących. Skala zjawiska. Ważny problem społeczny. Omówienie podstawowych pojęć – tyflogia, niewidomy, ociemniały, słabowidzący. Omówienie skutków utraty wzroku z uwzględnieniem czasu utraty wzroku, stanu wzroku i zdrowia; potrzeb i możliwości osób z dysfunkcją wzroku i wynikającej z tego konieczności posiadania narzędzi diagnostycznych.

Omówienie trzech głównych komponentów w ramach, których powinny być świadczone różne rodzaje usług: usługi informacyjne i doradcze; podstawowe usługi rehabilitacyjne; specjalistyczne usługi rehabilitacyjne.

Przedstawienie najważniejszych oddziaływań w ramach podstawowych usług rehabilitacyjnych – psychologiczne, czynności życia codziennego, orientacja przestrzenna, samodzielne, bezpieczne i skuteczne poruszanie się; uprawnianie widzenia, nauka różnych technik komunikacji – co jest możliwe do realizowania przez terapeutów zajęciowych a co musi pozostać w gestii innych specjalistów. Przedstawienie oddziaływań specjalistycznych – osoby niewidome z dodatkowymi ograniczeniami i rola terapeutów zajęciowych. Czego wymagają oddziaływania rehabilitacyjne – dobrej diagnozy, interdyscyplinarnego zespołu, dostosowanej infrastruktury i środków finansowych.

Dostęp osób z uszkodzonym wzrokiem do przestrzeni publicznej, dóbr kultury, szeroko rozumianej informacji, uczestnictwa w życiu publicznym. Myślimy tu o dostępności:

- architektonicznej i użytkowej budynków (np. domofony przystosowane do percepcji dotykowej niewidomych, oznaczenia schodów, powierzchni szklanych, odpowiednie oświetlenie ciągów komunikacyjnych),
- transportowej – drogi (np. ujednolicona sygnalizacja dźwiękowa na przejściach), transport (np. ujednolicona informacja dźwiękowa i wizualna dostosowana do potrzeb osób słabowidzących, bezpieczne przystanki autobusowe, tramwajowe i kolejowe),
- do systemów komunikacyjnych i informacyjnych (np. strony www, druki urzędowe),
- do udziału w życiu publicznym (np. dostosowanie procedur przy głosowaniu),
- dóbr kultury (np. audiodeskrypcja w telewizji, kinie i teatrze; udostępnianie zbiorów muzealnych do poznania dotykowego).

Dostępność wymaga także szkolenia osób mających wpływ czy odpowiedzialnych za dostępność w ww. sferach. Rola terapeutów zajęciowych w tym zakresie.

**Słowa kluczowe:** rehabilitacja osób niewidomych i słabowidzących, tyflogia, dostępność

#### **Abstract**

The concept of rehabilitation of blind and visually impaired. Phenomenon scale. An important social issue. Review of basic concepts – typhology, blind, visually impaired. Examination of the effects of blindness including the period of life in which a person lost his/her vision; sight and health conditions; the needs and capabilities of people with visual impairment and the consequent requirement for diagnostic tools.



Review of the three main components under which different types of services should be provided: information and advisory services; basic rehabilitation services; specialist rehabilitation services.

Presentation of the most important impacts as part of basic rehabilitation services – psychological, daily routines, orientation and mobility, independent, safe and effective mobility; eyesight improvement, learning various communication techniques – what can be done by occupational therapists and what must be left to other specialists. Presentation of special impacts – the blind with additional disabilities and the role of occupational therapists. What do the rehabilitation impact require – good diagnosis, cross-functional team, adapted infrastructure and financial means.

Access to public space, cultural goods, broadly defined information, public life participation for the visually impaired. Within the meaning of:

- architectural and functional availability of buildings (e.g. intercoms that are adapted to the tactile perception of the blind, enhancement of staircase and glass surfaces detection, adequate lighting of circulation area),
- transport availability – roads (e.g. unified sound signaling at pedestrian crossings), availability of transport (e.g. unified sound and visual information tailored to the needs of the visually impaired, safe bus, tram and rail stops),
- availability of communication and information systems (e.g. websites, official forms),
- access to participation in public life (e.g. adjustment of voting procedures),
- availability of cultural goods (e.g. audio description on television, in the cinema and theater; facilitation of museum collections for tactile cognition).

It is essential to train people who are in charge for the accessibility in the abovementioned spheres.

**Keywords:** rehabilitation of the blind and visually impaired people, typhology, accessibility

## **Dominika Zawadzka<sup>1</sup>, Natalia Ratajczak-Szponik<sup>2</sup>, Bożena Ostrowska<sup>1</sup>**

<sup>1</sup>Katedra Terapii Zajęciowej, Wydział Fizjoterapii, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

<sup>2</sup>Laboratorium Tyfloinformatyczne Politechnika Wroclawska

### **Rola multidyscyplinarnej współpracy nauk technicznych, medycznych i społecznych w tworzeniu dostępności**

*The role of multi-disciplinary cooperation of technical, medical and social sciences in building accessibility*

#### **Streszczenie**

Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy specjalistami z dziedziny nauk technicznych, medycznych i społecznych znacznie zwiększa skuteczność projektów związanych z dostępnością i projektowaniem uniwersalnym. W jednolitych zespołach istnieje możliwość jednostronnego spojrzenia na problem. Organizacje zajmujące się programami zdrowotno-społecznymi zazwyczaj posiadają małą różnorodność zawodową w swoich zespołach projektowych, co wpływa na zmniejszenie skuteczności realizowanych przedsięwzięć. Natomiast praca w gronie profesjonalistów z zakresu różnych dziedzin umożliwia szerokie spektrum przeanalizowania danego projektu. Połączenie wielu dyscyplin naukowych/zawodowych umożliwia szeroką analizę problemu i optymalne jego rozwiązanie. W efekcie powstaje projekt, w którego centrum stawiany jest człowiek (*client centered practice*).

Przykładem takiej współpracy jest „Wspólna Inicjatywa Architektoniczna” (WIA), której celem jest wsparcie osób z różnymi niepełnosprawnościami w usuwaniu barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Interdyscyplinarne zespoły, składające się z architektów, terapeutów zajęciowych, fizjoterapeutów, projektantów wnętrz i wzornictwa tworzą projekty przyjaznych i dostosowanych mieszkań i obiektów dla osób (inwestorów/klientów) uczestniczących w projekcie.

W artykule zostaną przedstawione projekty, które tworzyli studenci i tutorzy z trzech wrocławskich uczelni podczas warsztatów i szkoleń "Wspólna Inicjatywa Architektoniczna". Autorzy przedstawiają zadania poszczególnych specjalistów oraz przedstawiają efekty pracy w multidyscyplinarnych grupach projektowych.

**Słowa kluczowe:** interdyscyplinarność, Wspólna Inicjatywa Architektoniczna (WIA), dostępność, projektowanie uniwersalne

### **Abstract**

Interdisciplinary cooperation between the experts in technical, medical and social sciences importantly increases the efficiency of projects connected with accessibility and universal design. Uniform teams make it possible to adopt only one-sided perspective of a problem. Organizations involved in health and social programs are usually characterized by relatively low professional diversity within their project teams, which results in reduced efficiency of the undertaken projects. In turn, working in a team of experts in different fields makes it possible to analyze a given project from various points of view. Combining two scientific/professional disciplines enables broad analysis of a problem and finding an optimal solution. As a result, a project with a human in its center (*client centered practice*) is developed.

An example of such cooperation may be constituted by “Joint Architectural Initiative” (WIA), the aim of which is to support persons suffering from different disabilities in liquidating architectural, technical and communication barriers. Interdisciplinary teams, composed of architects, occupational therapists, physiotherapists, interior designers and design specialists develop friendly and adjusted homes and facilities for persons (investors/clients) taking part in the project.

The article shall describe designs developed by students and tutors from three Wrocław universities during workshops and trainings within “Joint Architectural Initiative”. Authors shall present the tasks assigned to subsequent experts and the results of activities within multidisciplinary project groups.

**Keywords:** interdisciplinarity, Joint Architectural Initiative (WIA), accessibility, universal design

## **Grzegorz Grygiel**

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu  
Dom Pomocy Społecznej w Pleszewie

## **Technologie multimedialne w pracy z mieszkańcem domu pomocy społecznej** *Multimedia technologies in working with a resident of a nursing home*

### **Streszczenie**

W celu zachowania możliwie najlepszej sprawności poznawczej i funkcjonalnej, osoby starsze wymagają zróżnicowanych form oddziaływań terapeutycznych. Dzięki współpracy z

Uniwersytetem Medycznym w Poznaniu oraz firmą ALREH Medical, mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej w Pleszewie mieli możliwość skorzystania z nowoczesnej formy terapii z zastosowaniem sprzętu activLife.

W I sesji zajęć wzięło udział 27 osób po 60. roku życia zróżnicowanych ze względu na płeć, rodzaj schorzeń i stopień sprawności. Program zajęć activLife przewidywał dla każdego uczestnika indywidualny trening terapeutyczny przygotowany z uwzględnieniem możliwości i potrzeb seniora. Sesja trwała dwa miesiące a po jej zakończeniu przeprowadzono badania oceniające stan psychofizyczny grupy ćwiczącej. Na podstawie wyników badań wytypowano 10 osób uczestniczących w dalszych ćwiczeniach. Jednocześnie zakwalifikowano kolejnych 16 uczestników do II sesji ćwiczeń. Były to osoby wykazujące obniżenie sprawności poznawczej na poziomie lekkiego i średniego stopnia otępienia.

ActivLife to nowoczesne urządzenie składające się z platformy zapewniającej bezpieczeństwo w trakcie ćwiczeń oraz multimedialnego systemu terapeutycznego. Korzystanie z niego pozwala: ćwiczyć koordynację ruchową, poprawiać ruchomość stawów, zwiększać siłę mięśni, usprawniać krążenie. Treningi wpływają na poprawę funkcji poznawczych i relacji społecznych. Ćwiczenia activLife mogą poprawić sprawność a w konsekwencji, jakość życia osób starszych z niepełnosprawnościami.

**Słowa kluczowe:** terapia, technologie multimedialne, osoby starsze, niepełnosprawność, domy pomocy społecznej

### **Abstract**

In order to maintain the best possible cognitive and functional ability, older persons require differentiated forms of therapeutic interventions. Thanks to cooperation with the Poznan University of Medical Sciences and ALREH Medical, the residents of the Nursing Home in Pleszew had the opportunity to take advantage of a modern form of therapy using the activLife equipment.

The first session was attended by 27 people over 60 years of age, varying by gender, type of medical condition and level of independence. The activities with activLife had individual therapeutic trainings prepared for each participant, taking into account the abilities and needs of the senior. The session lasted two month, followed by an assessment of the psychophysical state of the exercising group. Based on the results of the study, 10 people were selected to participate in further exercises. At the same time, another 16 participants were qualified to the second exercise session. They were all subjects with reduced cognitive performance at the level of mild to moderate dementia.

activLife is a modern device consisting of a platform ensuring safety during exercises and a multimedia therapy system. Using it allows you to: practice motor coordination, improve joint mobility, increase muscle strength, improve circulation. Trainings improve cognitive functions and social relationships. activLife exercises can contribute to improving the improve fitness and, as a consequence, the quality of life of older people with disabilities.

**Keywords:** therapy, multimedia technologies, older adults, disability, social care homes

### **Sabina Siwiec**

Pracownia Terapii Zajęciowej

Katedra Geriatrii i Gerontologii

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

## **Dostępność gier komputerowych i wirtualnej rzeczywistości podczas turnusów rehabilitacyjnych – analiza ofert wybranych ośrodków terapeutycznych**

*Availability of computer games and virtual reality during rehabilitation stays – analysis of offers of selected therapeutic centers*

### **Streszczenie**

Głównymi celami rehabilitacji są zwiększenie zdolności funkcjonalnych oraz realizacja większego uczestnictwa w życiu społecznym. Cele te są osiągnięte poprzez intensywną interwencję, której efektem końcowym powinna być poprawa funkcji motorycznych, sensorycznych, poznawczych, jak i czynności wykonywanych w życiu codziennym, przedszkolnym, szkolnym, czy zawodowym. Jednym z elementów, który umożliwia takie osiągnięcie wyznaczonego celu są ćwiczenia z wykorzystaniem wirtualnej rzeczywistości lub gier komputerowych. Technologia ta generuje symulowane obiekty i zdarzenia, z którymi uczestnicy ćwiczeń mogą wchodzić w interakcje i sprawić, by codzienny trening był bardziej atrakcyjny. Niniejsza prezentacja ma na celu określenie dostępności nowoczesnej technologii związanej z wirtualną rzeczywistością podczas turnusów rehabilitacyjnych. Przegląd został ograniczony do przeszukania bazy danych Google dotyczących ofert poszczególnych ośrodków rehabilitacyjnych na terenie Polski. Zidentyfikowano tylko kilka ośrodków rehabilitacyjnych wykorzystujących technologię wirtualnej rzeczywistości w celu podniesienia atrakcyjności ćwiczeń.

**Słowa kluczowe:** wirtualna rzeczywistość, gra komputerowa, terapia zajęciowa, fizjoterapia

### **Abstract**

The main goals of rehabilitation are to increase functional abilities and to achieve greater participation in social life. These goals are achieved through intensive intervention, the end result of which should be to improve motor, sensory, cognitive functions and activities performed in everyday, pre-school, school or professional life. One of the elements that allows such achievement of the set goal are exercises using virtual reality or computer games. This technology generates simulated objects and events that exercise participants can interact with and make everyday training more attractive. This presentation aims to determine the availability of modern technology related to virtual reality during rehabilitation stays. The review was limited to searching the Google database regarding the offers of individual rehabilitation centers in Poland. Only a few rehabilitation centers have been identified that use virtual reality technology to make exercise more attractive.

**Keywords:** virtual reality, computer game, occupational therapy, physiotherapy

## **Joanna Pisching (studentka), Dominika Zawadzka, Bożena Ostrowska**

Katedra Terapii Zajęciowej, Wydział Fizjoterapii, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

## **Jak studenci kierunku Terapia Zajęciowa promują zasady dostępności i równości szans dla osób z niepełnosprawnością – doświadczenia wrocławskie**

*How Occupational Therapy students promote the principles of accessibility and equal opportunities for persons with disabilities – the Wrocław example*

### **Streszczenie**

Słowo „dostępność” stało się w ostatnim czasie niezwykle popularne, a wręcz modne. Dostępność dotyczy nas wszystkich. Wiąże się z potrzebą zapewnienia rozwiązań, umożliwiających korzystanie z przestrzeni publicznej i społecznej wszystkim osobom, a w szczególności z niepełnosprawnościami i starszym.

Dostępność warto planować i oceniać we współpracy ze specjalistami, którzy zapewnią funkcjonalność zastosowanych rozwiązań. Studia na Kierunku Terapia Zajęciowa umożliwiają zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji potrzebnych do realizacji zasad równości szans, niedyskryminacji, promowania dostępności i przeciwdziałania wykluczeniu z powodu niepełnosprawności.

Doświadczenie w pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami, student terapii zajęciowej zdobywa na przedmiotach kierunkowych i praktykach, a także uczestnicząc w wydarzeniach (olimpiady specjalne, onkoigrzyska itd.), konferencjach (STN), wolontariatach oraz projektach naukowych i społecznych realizowanych we współpracy Uczelni ze środowiskiem. Jednym z projektów jest "Wspólna Inicjatywa Architektoniczna" (WIA). Jest to cykliczny, międzyuczelniany, interdyscyplinarny projekt, w którym uczestniczą studenci z Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, studenci z kierunku Terapii Zajęciowej i Fizjoterapii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu oraz studenci kierunku Architektury Wnętrz i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Praca w zespołach poszerza wiedzę, umożliwia wymianę poglądów i doświadczeń oraz pozwala realizować, wdrażać i promować rozwiązania dostępności dla osób z niepełnosprawnością w różnych obszarach.

Absolwenci terapii zajęciowej są jednymi z lepiej przygotowanych specjalistów, w zakresie promowania dostępności w przestrzeni społecznej i publicznej oraz środowisku życia codziennego osoby z niepełnosprawnością.

**Słowa kluczowe:** dostępność, interdyscyplinarność, „Wspólna Inicjatywa Architektoniczna” (WIA), terapia zajęciowa.

### **Abstract**

The word “accessibility” has recently become very popular, not to say trendy. Accessibility refers to all of us. It is connected with the need to ensure solutions making it possible to use public and social space by everybody, in particular by persons with disabilities and seniors.

Accessibility recommended to plan and evaluate the accessibility in cooperation with experts who will ensure the functionality of applied solutions. Studies at the faculty of Occupational Therapy make it possible to acquire the knowledge, skills and competencies necessary to implement the principles of equal opportunities, non-discriminatory attitude, promoting accessibility and preventing exclusion due to disability.

Students gain the experience in working with persons with special needs in the course of faculty-oriented classes and internships as well as through taking part in events (Special Olympics, onco-games etc.), conferences (STN), volunteering as well as through scientific and social projects carried out by the University in cooperation with the community. One of such projects is constituted by “Joint Architectural Initiative” (WIA). It is a regular, inter-university and interdisciplinary project addressed to students of the Faculty of Architecture of Wrocław University of Technology, students of Occupational Therapy and Physiotherapy of University School of Physical Education in Wrocław as well as the students of the Faculty of Interior Design and Designing of the Academy of Art and Design in Wrocław. Team work makes it possible for participants to broaden their knowledge, exchange ideas and experiences as well as carry out, implement and promote accessibility solutions for persons with disabilities within various fields.

Graduates of the faculty of occupational therapy are very well-prepared experts in the area of promoting accessibility within social and public space as well as everyday environment of a person suffering from disability.

**Keywords:** accessibility, interdisciplinarity, "Joint Architectural Initiative" (WIA), occupational therapy

## **Mirosława Cyłkowska-Nowak**

Pracownia Terapii Zajęciowej

Katedra Geriatrii i Gerontologii

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

### **Od interprofesjonalnej edukacji, poprzez profesjonalne zespoły do kooperacyjnej praktyki – kilka uwag teoretycznych**

*From interprofessional education, through professional teams to cooperative practice: some theoretical remarks*

#### **Streszczenie**

Tradycyjne modele wykorzystywane w edukacji profesjonalistów ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej koncentrują się na opanowaniu umiejętności i ról związanych z indywidualną profesją. Programy akademickiego kształcenia poświęcały relatywnie mało uwagi temu, jak te umiejętności powinny być wykorzystywane wraz z innymi członkami zespołów interprofesjonalnych. Istnieje potrzeba dokonania zmiany programów studiów oraz zapoczątkowania zmiany w tym zakresie. Celem wystąpienia jest próba prezentacji założeń teoretycznych rozwijania kooperacyjnej praktyki w terapii zajęciowej.

**Słowa kluczowe:** edukacja interprofesjonalna, zespół interprofesjonalny, kooperacyjna praktyka

#### **Abstract**

Traditional models used in the education of health care and social care professionals emphasized the mastery of skills and roles within individual profession. Programs of academic education gave relatively little attention to how those skills could be used collaboratively with other members of the interprofessional teams. There is a need to change study programs and initiate a change in this regard. The aim of the speech is to attempt to present theoretical assumptions to develop collaborative practice in occupational therapy.

**Keywords:** interprofessional education, interprofessional team, collaborative practice

## SESJA 4: PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE W ZWIĘKSZANIU DOSTĘPNOŚCI (*UNIVERSAL DESIGN IN INCREASING ACCESSIBILITY*)

**Agata Gawlak, Magda Matuszewska, Agnieszka Ptak**

Wydział Architektury, Politechnika Poznańska

**Projektowanie uniwersalne. Mieszkania przyjazne starzeniu się w kontekście aktywizacji zawodowej seniorów**

*Universal design. Age-friendly housing enhancing productivity of older adults*

### **Streszczenie**

Wraz z wydłużeniem życia, wydłuża się okres aktywności zawodowej. Można przypuszczać, że ludzie będą pracować dłużej i rozpoczynać okres emerytalny później, niż miało to miejsce w przeszłości. Z gospodarczego punktu widzenia, osoby starsze będą mogły uzupełnić zapotrzebowanie na rynku pracy, wynikające z dysproporcji w strukturze demograficznej.

W obliczu wyzwań demograficznych, zmienia się również podejście do pracownika seniora. Zmienia się wizerunek osoby starszej funkcjonujący w powszechnej świadomości społecznej. Zauważa się potencjał zawodowy osób starszych, ze względu na ich zdolności i doświadczenie. Aktywizacja zawodowa bez ograniczeń wiekowych jest przecież szansą podtrzymania więzi i relacji społecznych, skądinąd kluczowych do zdrowego starzenia się. Odzwierciedla się to w podnoszeniu szeroko rozumianej jakości życia pośród starzejących się społeczeństw.

Ewoluuja również metody pracy, rozwija się rynek ofert pracy zdalnej, m.in. z coraz większym wykorzystaniem nowych technologii, co stwarza możliwości realizacji zawodowej w miejscu zamieszkania. Jednocześnie mamy do czynienia ze zmniejszającym się zjawiskiem cyberwykluczenia wśród osób 65+, co rozszerza potencjalne możliwości aktywności zawodowej.

Celem artykułu jest wskazanie potrzeby projektowania mieszkań z myślą o podtrzymywaniu aktywności lub aktywizacji zawodowej seniorów.

**Słowa kluczowe:** starzenie się, aktywność zawodowa, projektowanie inkluzywne, przestrzeń mieszkalna, architektura

### **Abstract**

With generational longevity, our working lives extend. We might assume that people will work longer and retire later as in the past. Economically, older workers can reduce the labour force demand which arises due to demographic shift.

Alongside those trends, the image of an older adult in social awareness has changed. Professional skills, abilities and experience of older workers make them attractive in the eyes of potential employers. Enhancing professional productivity of elderly people poses a chance for the seniors to longer maintain social bonds, which brings health and cognitive benefits, thus increase the quality of life (in the broad meaning of the term) of ageing societies.

The increased use of new technology and tools enables to work remotely. This allows the interested parties to render professional services in their places of residence. At the same time, this trend effectively counteracts the adverse phenomenon of cyber exclusion of people in 65+ age group and can successfully extend their working lives.

The article aims to present recommendations for designing age-friendly housing to support older adults living and prolong their professional life.

**Keywords:** universal design, inclusive design, ageing, architecture, productivity of older adults, residential space

## **Katarzyna Grudzińska, Dominika Zawadzka, Bożena Ostrowska**

Katedra Terapii Zajęciowej, Wydział Fizjoterapii, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

### ***Zwiększenie dostępności w środowisku lokalnym poprzez projektowanie uniwersalne Increasing accessibility within the local environment through universal design***

#### **Streszczenie**

Na przestrzeni lat, podobnie jak nazewnictwo dotyczące osób z niepełnosprawnością, ewoluowała świadomość, że wokół nas są osoby z dysfunkcjami, które jak każdy, mają prawo do życia w społeczeństwie, a nie obok niego. Myśl ta sprawiła, że rozwinęło się projektowanie uniwersalne, które umożliwia uczestnictwo osób z niepełnosprawnością, na równych prawach i zasadach jak osoby zdrowe. Projektowanie uniwersalne nie ułatwia życia i funkcjonowania jedynie osobom ze specjalnymi potrzebami. Sprawia także, iż przestrzeń publiczna staje się bardziej dostępna dla np. rodzin z wózkiem dziecięcym, dla osób z niewymiarowym dużym bagażem czy dla osób starszych.

Terapeuta zajęciowy znajduje się pomiędzy społeczeństwem, a urzędem ustanawiając tzw. „most”. Mostem może być znalezienie przez terapeutę źródła finansowania, np. pokrycia kosztów likwidacji barier architektonicznych, technicznych, czy w komunikowaniu się.

Kluczową kwestią w projektowaniu uniwersalnym jest rozeznanie potrzeb ludzi. Terapeuta zajęciowy dysponuje narzędziami umożliwiającymi ocenę potrzeb i możliwości uczestnictwa w zajęciach, ich ważność, możliwość realizacji, jakość wykonania i satysfakcję.

Rolą terapeuty zajęciowego może być również tworzenie zespołu interdyscyplinarnego składającego się ze specjalistów różnych profesji.

Likwidacja barier, dostosowanie do standardów dostępności gotowych inwestycji sprawia, że otoczenie staje się bardziej przyjazne dla każdego człowieka. Miasta, które dają dobry przykład projektowania bez barier to m.in. Wrocław, Poznań czy Gdynia. W poniższym doniesieniu zostaną pokazane "Dobre Praktyki" miast, które są, bądź pretendują do miana "Miasta Bez Barier" i stanowią dobry przykład do naśladowania dla innych społeczności.

**Słowa kluczowe:** dostępność, likwidacja barier, projektowanie uniwersalne, terapia zajęciowa

#### **Abstract**

Over the years, similarly to naming patterns concerning persons with disabilities, the awareness that there are people with various dysfunctions around us has evolved, making the society notice that, as everyone else, they have the right to live within the community and not on its borders. Such attitude resulted in the development of universal design, which makes it possible for persons with disabilities to enjoy the same rights and principles as the healthy. Universal design facilitates not only the life and functioning of people with special needs. It also makes public space more accessible for example for families with baby strollers, for persons carrying big luggage or for the elderly.



An occupational therapist constitutes some kind of a “bridge” between society and the authorities. The bridge may be built by the therapist finding the source of funding for example to cover the costs of liquidating architectural, technical or communication barriers.

Key issue concerning universal design is getting to know people’s needs. An occupational therapist possesses the tools making it possible to evaluate the needs and opportunities to take part in classes, their importance, realization possibilities, performance quality and satisfaction. The role of an occupational therapist may also consist in building an interdisciplinary team composed of experts representing various professions. Liquidating barriers, adapting existing investments to accessibility standards makes the environment friendlier for everybody. Cities which give a positive example of barrier-free design are among others Wrocław, Poznań or Gdynia. The report below presents "Good Practices" of the cities which are, or aspire to become, “Barrier-Free Cities” and constitute an example to be followed by other communities.

**Keywords:** accessibility, liquidating barriers, universal design, occupational therapy

## **Aleksandra Molis**

Katedra Projektowania (School of Form), SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

### **O projektowaniu profesjonalnych salonów fryzjerskich dostosowanych do obsługi osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (*About the design of professional hair salons tailored to the needs of people in wheelchairs*)**

#### **Streszczenie**

Jestem studentką ostatniego roku wzornictwa przemysłowego na uczelni School of Form i chciałabym przedstawić projekt o profesjonalnych salonach fryzjerskich dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich różnego rodzaju. Ma on na celu poprawę dostępności przestrzeni publicznych osobom niepełnosprawnym. Moim zdaniem ułatwianie dostępu do miejsc tak oczywistych dla nas, jest bardzo istotne, ponieważ wpływa nie tylko na komfort fizyczny ale i psychiczny użytkownika. Wszyscy jesteśmy tacy sami i osoba niepełnosprawna może chcieć również wyglądać dobrze, a nie jedynie funkcjonować.

#### **Abstract**

I am a final year student of Domestic Design at School of Form University and I want to introduce my project about professional hair salons for people in wheelchairs of various types. It aims to improve accessibility of public spaces for people with disabilities. In my opinion, facilitating access to places so obvious to us is very important, because it affects not only physical but also mental comfort of the user. We are all the same and a disabled person may also want to look good and not just function.

## **Jakub Kozik**

M sp. z o. o. w Cieszynie

### **Projektowanie uniwersalne – czy to się opłaca? *Universal design – is it worth it?***

#### **Streszczenie**

Celem wystąpienia jest historia rozwoju polskiego produktu Musicon w kontekście potrzeb rynkowych. Współtwórca projektu opowie, jak ewoluował produkt i wiedza o możliwościach, jakie daje jego zastosowanie. Jak potrzeby rynkowe stymulują rozwój produktu oraz czy warto inwestować w badania i rozwój? Dlaczego warto projektować dla ludzi i co to daje – bilans 4 lat doświadczeń rynkowych.

**Słowa kluczowe:** projektowanie uniwersalne, produkt

#### **Abstract**

The purpose of the speech is the history of the development of the Polish Musicon product in the context of market needs. The co-creator of the project will tell how the product has evolved and knowledge of the possibilities that its application gives. How do market needs stimulate product development and is it worth investing in research and development? Why design for people and what it gives – a balance of 4 years of market experience.

**Keywords:** universal design, product

### **Paulina Kasprzyk, Paulina Kruk**

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie

### **Niepelnosporność okiem terapeuty zajęciowego**

*Disability from the perspective of the occupational therapist*

#### **Streszczenie**

Celem prezentacji jest przedstawienie pojęcia niepełnosprawności w rozumieniu terapii zajęciowej. Na co dzień terapeuta zajęciowy spotyka w swojej pracy osoby z różnymi niepełnosprawnościami. Dzięki swojej wiedzy i kompetencjom zawodowym może pomóc osobom z niepełnosprawnościami w wielu obszarach ich życia. Terapeuta zajęciowy postrzega swoich pacjentów w sposób holistyczny, dostrzegając nie tylko trudności z jakimi się borykają, ale również indywidualny potencjał każdego podopiecznego. Terapeuta i adresat terapii traktowani są równorzędnie. Osoby z niepełnosprawnością podejmują decyzje związane z przebiegiem terapii i są zaangażowane w jej proces. Terapeuta natomiast motywuje i monitoruje osiągnięte postępy. Terapia zajęciowa jest zawodem predestynowanym dla osób z niepełnosprawnościami, ponieważ cechuje się szczególnie empatycznym podejściem i zrozumieniem indywidualnej sytuacji każdego pacjenta.

**Słowa kluczowe:** terapia zajęciowa, niepełnosprawność

#### **Abstract**

The purpose of this presentation is to introduce the concept of disability in terms of occupational therapy. Every day occupational therapists meet in their work people with various disabilities. Knowledge and professional skills allows to help people with disabilities in many areas of their life. The occupational therapist perceives their patients in a holistic way, seeing not only difficulties which they must contend, but also individual potential each patient. The therapist and the recipient of a therapy are treated equally. A person with a disability makes decisions related to the course of the therapy and they are involved in the therapy process. The therapist motivates and monitors the progress achieved. Occupational therapy is a profession predestined for people with disabilities because it's characterized by particularly emphatic approach and understanding of the individual situation of each patient.

**Keywords:** occupational therapy, disability

## **Paulina Kasprzyk, Paulina Kruk**

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie

### **Wykorzystanie adaptacji środowiska w terapii zajęciowej – studium przypadku** *Using environment adaptation in occupational therapy: case study*

#### **Streszczenie**

Środowisko życia pacjenta jest jednym z głównych obszarów, na które terapeuta zajęciowy zwraca uwagę podczas interwencji terapeutycznej. W prezentacji został przedstawiony proces terapeutyczny skupiający się na adaptacji otoczenia szkolnego. Pacjentką była 17-letnia dziewczynka z zespołem Retta, poruszająca się na wózku inwalidzkim. Na drodze obserwacji i współpracy z personelem ustalono, że obszarem interwencji będzie dostosowanie otoczenia w celu zmniejszenia trudności podczas transferu dziewczynki z wózka na materac. Transport odbywał się przy użyciu podnośnika ARNOLD, którego ramiona nie były w stanie zniżyć się do wymaganego poziomu. W ramach interwencji terapeutycznej wykonano podest z palet, który miał pełnić funkcję podwyższenia pod materace. Dzięki temu rozwiązaniu opiekunowie nie musieli angażować siły własnej podczas transferu, co znacznie wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa dziewczynki. Mimo że interwencja nie odnosiła się bezpośrednio do osobistych potrzeb pacjentki, pozytywnie wpłynęła na jakość życia dziewczynki, ze względu na ułatwienie wykonania czynności pielęgnacyjnych przez opiekunów. Ukazuje to, iż praca terapeuty zajęciowego nie skupia się wyłącznie na samym pacjencie, ale również na jego najbliższym otoczeniu – zarówno jego fizycznym jak i społecznym aspekcie.

**Słowa kluczowe:** terapia zajęciowa, interwencja, studium przypadku

#### **Abstract**

The patient's living environment is one of the main areas that the occupational therapist pays attention to during therapeutic intervention. In the presentation a therapeutic process was presented which focuses on the adaptation of the school environment. The patient was a 17-year-old girl with Rett syndrome, who was moving in a wheelchair. Through observation and cooperation with staff, it was agreed that the intervention area would be adaptation of the environment, in order to reduce the difficulty of transferring the girl from the wheelchair to the mattress. The transfer took place by using the ARNOLD lift which arms were unable to lower to the required level. As part of the therapeutic intervention a platform was made of pallets which was supposed to be an elevation under the mattresses. Thanks to this solution caregivers did not have to engage their own muscle strength during the transfer which significantly affected the girl's sense of security. Although the intervention didn't relate directly to patient's personal needs, it has positively influenced the girl's quality of life due to facilitation of care activities. It shows that the work of an occupational therapist is not only focused on the patient but also on their nearest environment – both its physical and social aspect.

**Keywords:** occupational therapy, intervention, case study

**Anna Szweda<sup>1</sup>, Dominika Zawadzka<sup>2</sup>, Bożena Ostrowska<sup>2</sup>, Adrianna Kaszubowska<sup>3</sup>, Beata Skolimowska<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>Katedra Terapii Zajęciowej, Wydział Rehabilitacji Ruchowej, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

<sup>2</sup>Katedra Terapii Zajęciowej, Wydział Fizjoterapii, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

<sup>3</sup>Wydział Biologii i Hodowli Zwierząt, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.

**Dostosowanie i adaptacja środowiska domowego dla osób z niepełnosprawnością ruchową – rola terapeuty zajęciowego**

***Adapting and adjusting home environment to the needs of persons with movement disabilities – the role of occupational therapist***

**Streszczenie**

Dom/mieszkanie to miejsce, gdzie spędza się najwięcej czasu, miejsce, w którym możemy poczuć się swobodnie i komfortowo. Osoby mające problemy z poruszaniem się, np. osoby poruszające się na wózku, chorujące na chorobę Parkinsona, czy stwardnienie rozsiane mogą mieć trudności w przemieszczaniu się po niedostosowanej przestrzeni. Jednak niemal każde środowisko można przystosować do konkretnych niepełnosprawności, czy konkretnej osoby, tak aby dom nie był przeszkodą, lecz miejscem, gdzie każdy czuje się dobrze i swobodnie.

Otoczenie przeznaczone dla osoby poruszającej się na wózku powinno mieć funkcjonalną przestrzeń, która ułatwia życie i sprawia, że osoba z dysfunkcją ruchu jest samodzielna na tyle, na ile to jest możliwe. Każde pomieszczenie w mieszkaniu (kuchnia, łazienka, sypialna) powinno być indywidualnie dostosowane. Zaprojektowanie mieszkania nie jest problematyczne i trudne w świecie pełnym nowoczesnych technologii i nowatorskich rozwiązań. Początkowym i głównym punktem do zmian jest określenie potrzeb osoby, która w nim mieszka. Zdiagnozowanie możliwości osoby, pomoże w ustaleniu co jest najważniejsze dla niej w codziennym funkcjonowaniu i gdzie niezbędne są adaptacje, tak, aby była jak najbardziej samodzielna i niezależna. Osoby z niepełnosprawnością potrzebują wsparcia w usunięciu obiektywnych przeszkód oraz likwidacji barier w ich otoczeniu utrudniających normalne życie. W dostosowaniu i adaptacji środowiska domowego może pomóc terapeuta zajęciowy.

W pracy przedstawiono propozycje dostosowania mieszkania dla potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Ukazane zostaną innowacyjne rozwiązania, dostosowania oraz nowoczesne sprzęty ułatwiające funkcjonowanie osoby z dysfunkcją narządu ruchu we własnym mieszkaniu.

**Słowa kluczowe:** niepełnosprawność ruchowa, likwidacja barier architektonicznych, projektowanie uniwersalne

**Abstract**

A house/flat is the place where the majority of time is spent, where we can feel relaxed and comfortable. People with movement disorders, e.g. using a wheelchair, suffering from Parkinson's disease or multiple sclerosis, may experience difficulties in moving around the space which is not adapted to their needs. However, nearly every environment can be adapted to specific disabilities or a given person for the home not to constitute an obstacle, but the place where everybody feels good and relaxed.

The environment of a person using a wheelchair should be functional, which facilitates the person's life and makes him or her as independent as possible. Each space (kitchen, bathroom, bedroom) should be subject to specific adjustments. In the world full of modern technologies

and cutting-edge solutions, designing a space with such characteristics is not problematic at all. Starting point and main reference should be constituted by determining the needs of the person who lives in a given house/flat. Diagnosing his or her capabilities will make it easier to determine the most important elements of everyday activity and the area where adaptations are necessary to make the said person as independent and self-sufficient as possible. Persons with disabilities need support in removing objective obstacles and liquidating the barriers in their environment which make their everyday life harder. An occupational therapist is the person who can help in adjusting and adapting home environment in such case.

The paper presents problems in adjusting home environment to the needs of persons with movement disabilities. Innovative solutions are described, together with adjustments as well as modern equipment facilitating the life of a person with a movement disorder in his or her own house or flat.

**Keywords:** movement disability, liquidation of architectural barriers, universal design

## SESJA 5: DREWNO I MEBLE – PROJEKTOWANIE I ADAPTACJE (*WOOD AND FURNITURE: DESIGN AND ADAPTATIONS*)

**Anita Basińska**

Katedra Projektowania (School of Form), SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

### **Przyszłość przestrzeni publicznej** *The future of public space*

#### **Streszczenie**

Przestrzeń publiczna to miejsce dialogu, miejsce spotkań i komunikacji, a planując i projektując przestrzeń publiczną projektant może wpływać na to, jak żyją ludzie. Rozważania skupiają się wokół prognoz dotyczących przestrzeni publicznych i wybranych zjawisk społeczno-ekonomicznych, które zmiany w przestrzeni mogą wywołać. Po pierwsze: starzejące się społeczeństwo: według prognozy Eurostatu pomiędzy 2018 a 2050 liczba osób w UE wzrośnie ponad dwukrotnie, czyli o 130,3%. Po drugie: kurcząca się przestrzeń mieszkalna (Wg ONZ do 2050 r. 68% populacji będzie mieszkać w miastach). Jak te zjawiska wpłyną na sposób projektowania przestrzeni (jej funkcje, dostępność)?

**Słowa kluczowe:** przestrzeń publiczna, projektowanie w przyszłości, starzejące się społeczeństwo

#### **Abstract**

Public space is a place for dialogue, meetings and communication. A designer can influence on how people can live through planning and designing public space. The considerations focus on forecasts regarding public spaces and selected socio-economic phenomena that changes in spaces can cause. First: an aging society – according to Eurostat between 2018 and 2050, the number of very old people in the EU-28 is projected to more than double, up 130.3 %. Second: shrinking living space (According to the UN, by 2050, 68% of the world population projected to live in urban areas by 2050). How will these phenomena affect the way of designing of the public space (its functions, availability)?

**Keywords:** public space, future of designing of public space, ageing society

## **Aleksander Kuczma**

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

### **Projektowanie zorientowane na użytkownika** *User oriented design*

#### **Streszczenie**

Projektowanie jest sztuką kompromisu i tym wyróżnia się spośród innych sztuk, które stawiają twórcę przed dużo mniejszą liczbą ograniczeń. Kilka słów o projektowaniu dla specyficznych grup ludzi.

#### **Abstract**

Design is the art of compromises, and it stands out from other arts as they put the author in front of a lot fewer restrictions. A few words about designing for specific group of people.

## **Marek Borowiak**

LAMINart sp. z o.o.

**Powierzchniowe materiały dekoracyjne do wyposażenia wnętrz i produkcji mebli przeznaczonych do jednostek opieki zdrowotnej i domów opieki osób starszych.**  
**Właściwości antyseptyczne i ułatwiające utrzymanie higieny powierzchni dekoracyjnych i elementów wyposażenia wnętrz**  
*Surface decoration materials for interior furnishings and the production of furniture for healthcare units and nursing homes. Antiseptic and hygiene properties for decorative surfaces and interior items*

## **Jacek Vasina, Łucja Zięciak, Jakub Walter**

Katedra Projektowania (School of Form), SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

### **Projekt kompleksu mieszkalnego** *Design of the residential complex*

#### **Streszczenie**

Opisanie potrzeb przestrzennych osób starszych oraz wypunktowanie zaniedbań w tej dziedzinie, możliwych do zmiany. Przywołanie analiz oraz badań na ten temat, odwołując się do prognoz związanych z przyszłością budownictwa opartego na potrzebach osób starszych. Zaprezentowanie przykładowej, futurystycznej koncepcji, będącej odpowiedzią na potrzeby tej grupy społecznej.

#### **Abstract**

Characterisation of spatial needs for elderly people and pointing out certain neglects in this field, possible for a change. Evoking analysis and research on this topic, by recalling reports related to the future of construction based on the needs of the elderly. Presenting an futuristic concept, being an response to the needs of this certain age group.

## **Joanna Lisiecka**

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

### **Design 6.0**

*Design 6.0*

## **Dorota Kabała**

### **Myhand – proces projektowy z udziałem użytkowników**

*(Myhand: design process involving the users)*

#### **Streszczenie**

Wraz z rozwojem druku 3D pojawiają się próby stworzenia protezy dłoni, w oparciu o tę technologię. Kluczem dla opracowywanych rozwiązań w ramach projektu myhand, jest dostosowanie do potrzeb użytkowników poprzez parametryzację i personalizację. W procesie projektowym kluczowe znaczenie ma metoda User Centered Design, czyli postawienie użytkownika w centrum projektu oraz konsultowanie go z nim i testowanie wielokrotnie podczas opracowywania rozwiązań. Połączenie druku 3D, projektowania algorytmicznego, skanowania 3d stanowi bazę technologiczną dla rozwoju projektu.

#### **Abstract**

Along with the development of 3D printing, there are attempts to create a hand prosthesis based on this technology. The key to the solutions developed under the myhand project is to adapt to the needs of users through parameterization and personalization. In the design process, the User Centered Design method is of key importance, i.e. placing the user at the center of the project, consulting him and testing repeatedly during the development of solutions. The combination of 3D printing, algorithmic design and 3d scanning is the technological base for project development.

## **Tomasz Krystofiak, Barbara Lis**

Katedra Tworzyw Drzewnych

Laboratorium Klejenia i Uszlachetniania Powierzchni

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

### **Badania nad zastosowaniem uszlachetnionego drewna jesionu modyfikowanego termicznie do przestrzeni publicznej**

*Investigations upon using of the thermally modified ash wood for public spaces*

#### **Streszczenie**

W ostatnich latach coraz szersze zainteresowanie wzbudza drewno modyfikowane, a zwłaszcza termicznie. Głównym celem tego procesu jest uzyskanie ciemniejszej barwy drewna, zbliżonej do gatunków egzotycznych lub jej ujednoczenie. Z kolei w przypadku zastosowania na zewnątrz budynków, aspektem użytkowym jest zwiększenie odporności drewna na działanie czynników biotycznych bez stosowania środków chemicznych i obniżenie przewodności cieplnej. Procesowi termicznej modyfikacji, w europejskiej praktyce

przemysłowej, poddaje się wiele gatunków drewna, a w Polsce w głównym stopniu sosny (*Pinus sylvestris* L.) oraz jesionu (*Fraxinus excelsior*).

Celem badań było porównanie różnych systemów uszlachetniania powierzchni drewna termojesionu (oleju, lakieru ogniochronnego i alkidowo-uretanowego), przeznaczonych do wykorzystania w warunkach zewnętrznych. Modyfikację termiczną drewna przeprowadzono w uwarunkowaniach przemysłowych. Wyroby lakierowe nakładano wałkiem w warunkach laboratoryjnych, zgodnie z zaleceniami producentów. Przeprowadzono ocenę wybranych właściwości wykończeń obejmującą:

- cechy estetyczno-dekoracyjne (wygląd, połysk),
- odporność wykończeń na czynniki zewnętrzne (oddziaływanie promieniowania UV+IR),
- wodoodporność wykończeń (reemulgacja).

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań stwierdzono, że drewno termojesionu zabezpieczone wszystkimi testowanymi wyrobami lakierowymi wykazało korzystne cechy estetyczno-dekoracyjne. Stopień połysku dla większości próbek sklasyfikowano jako mat, a dla pozostałych półmat. Najlepszą stabilność w funkcji procesów starzeniowych obejmujących zarówno promieniowanie UV+IR, jak i reemulgację wykazał lakier alkidowo-uretanowy.

**Słowa kluczowe:** drewno jesionu, modyfikacja termiczna, lakier, odporność

### **Abstract**

In recent years, interest in modified wood, especially thermal wood, has been growing. The main aim of this process is to obtain a darker colour of the wood, similar to exotic wood species or to unify it. In turn, when used outdoors, the utilitarian aspect is to increase the resistance of wood to biotic agents without the use of chemicals and reduce thermal conductivity. Many species of wood are subject to the process of thermal modification in the European industrial practice, and in Poland mainly pine wood (*Pinus sylvestris* L.) and ash (*Fraxinus excelsior*).

The aim of the study was to compare different systems of surface finishing of thermoash wood (oil, flame retardant and alkyd-urethane lacquers), destined for use in outdoor conditions. Thermal modification of wood out in industrial conditions was carried. Lacquer products with a roller in laboratory conditions were applied, according to the manufacturers' recommendations. The estimation of selected functional properties of the finishing were carried out, including:

- aesthetic-decorative features (appearance, gloss),
- resistance to the external factors (UV+IR radiation),
- waterresistance (reemulgation).

On the basis of the results of the conducted research, it was stated among others that thermoash wood protected with all tested lacquer products showed beneficial aesthetic-decorative features. The gloss degree for most of the samples was classified as matt, and for the remaining semi-matt. The alkyd-urethane lacquer showed the best stability as a function of aging processes including both UV+IR radiation and reemulgation.

**Keywords:** ash wood, thermal modification, lacquer, resistance



## SESJA POSTEROWA (POSTER SESSION)

### **Choi Eojin**

Katedra Medycyny Paliatywnej, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

#### ***Medical students' attitudes toward pain in advanced stages of dementia***

Due to the prevalence of dementia and the difficulties in managing pain in those with severe symptoms, an important aspect of medical education is to adequately prepare healthcare providers with the right skills and attitudes to treat pain in advanced dementia patients. However, there are a limited number of studies on medical students' attitudes towards pain in advanced stages of dementia. Thus, the aim of our study was to assess and suggest ways to improve current medical students' attitudes towards such patients. To do so, we used a questionnaire based on existing Dementia Attitude Scales (DAS) designed to focus specifically on pain in dementia patients. Although initial results from 53 students revealed largely positive attitudes, these results also showed that there is room for improvement in students' attitudes, which will likely influence their behavior. These findings indicate that further emphasizing pain management and familiarity with dementia patients as part of the current medical curriculum at the Poznan University of Medical Sciences may help improve attitudes of future clinicians towards advanced dementia patients suffering from pain.

**Keywords:** pain, dementia, attitudes, medical students, education

### **Karol Łukowski<sup>1</sup>, Jakub Andrzejak<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>Koło Naukowe Doktorantów Wydziału Nauk o Wychowaniu, Katedra Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Łódzki, Fundacja Bądź Zaradny, Arena Gladiators Konin

<sup>2</sup>Fundacja Bądź Zaradny, Arena Gladiators Konin

#### ***Terapia ruchowa poprzez Paintballowe zajęcia integracyjne Movement therapy through Paintball integration classes***

##### **Streszczenie**

Plakat „Terapia ruchowa poprzez Paintballowe zajęcia integracyjne”, opisuje przeprowadzone działania, która jest ciekawą formą innowacyjnych zajęć łączonych dyscyplinę rekreacji ruchowej z wiedzą teoretyczną. Paintball został spożytkowany jako narzędzie pracy terapeutycznej, która daje wiele umiejętności rozwojowych, uczy samodzielnego myślenia, opracowywania i działania strategicznego, przewidywania, koncentracji uwagi, celności, opanowania, umiejętności współdziałania w grupie i wiedzy na temat bezpieczeństwa. Zajęcia ruchowe pełnią rolę motywatora ukierunkowanego na rozwój, pokazania możliwości, zasobów i umiejętności. Fundacja Bądź Zaradny organizuje oraz przeprowadza różne formy integracyjne z zakresu rekreacji ruchowej, animacji kulturowej oraz działań terapeutyczno-profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży i ich rodzin, łącząc ze sobą różne profesje i integrując różne środowiska. Głównym celem zajęć jest usprawnianie układu ruchowego, jako forma rehabilitacji ruchowej, a szczególną uwagę podczas prowadzonych ćwiczeń zwracamy na prawidłowe ułożenie ciała, czyli prawidłowy uchwyt markera. Terapię ruchową generalnie opieramy na wiedzy z zakresu integracji sensorycznej, czyli na procesie

przyjmującym przepływ informacji docierającym z ciała do mózgu i środowiska, kiedy to mózg rozpoznaje, segreguje, interpretuje i łączy te informacje tak by mogły być użyte w reakcji na wymagania płynące z otoczenia w celowym działaniu. Plakat opisuje plan ćwiczeń fizycznych zorganizowany i zaprojektowany w celu ułatwienia uczestnikom dostępu do tego typu zajęć, aktywności w życiu codziennym, nawiązywania relacji z innymi, pokazania radości z życia i dobrego samopoczucia.

**Słowa kluczowe:** terapia, paintball, ruch, zajęcia, integracja,

### **Abstract**

The poster "Movement therapy through Paintball integration classes" describes the activities carried out, which is an interesting form of innovative activities combined with the discipline of physical recreation with theoretical knowledge. Paintball has been used as a tool for therapeutic work, which gives many developmental skills, teaches independent thinking, development and strategic action, anticipation, concentration of attention, accuracy, self-control, teamwork skills and safety knowledge. Movement classes play the role of a motivator focused on development, showing opportunities, resources and skills. Be Resourceful Foundation organizes and carries out various integration forms in the field of physical recreation, cultural animation as well as therapeutic and preventive activities directed at children and young people and their families, combining various professions and integrating various environments. The main purpose of the class is improvement of the locomotor system, as a form of movement rehabilitation, and special attention during exercises we pay attention to the correct positioning of the body, i.e. the correct marker grip. Movement therapy is generally based on knowledge in the field of sensory integration, i.e. the process of receiving information flow from the body to the brain and the environment, when the brain recognizes, segregates, interprets and combines this information so that it can be used in response to the requirements of the environment in intentional action. The poster describes a physical exercise plan organized and designed to facilitate the participants' access to this type of classes, activity in everyday life, establishing relationships with others, showing joy of life and well-being.

**Keywords:** therapy, paintball, movement, activities, integration,

### **Dorota Pilecka**

Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu, Gorzów Wlkp.

### **Działalność Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wlkp. jako przykład dobrych praktyk promujących dostępność – z perspektywy historycznej i w aspekcie współczesnym**

*Activity of the Polish Society for the Fight against Disability Branch in Gorzów Wielkopolski as an example of good practices promoting accessibility – from the historical and contemporary perspective*

### **Streszczenie**

Osoby z niepełnosprawnością na przestrzeni dziejów zmagaly się z wieloma trudnościami, skrajnymi postawami społecznymi oraz wieloma występującymi barierami zarówno architektonicznymi jak i mentalnymi. Wielokrotnie w pokonywaniu trudności osoby z niepełnosprawnością wspierały aktywnie działające organizacje pozarządowe. Jedną z takich organizacji jest Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, które w 2020 roku

obchodzi jubileusz 60-lecia. Na przestrzeni lat organizacja ta tworzyła oddziały i koła obejmujące swoimi działaniami całą Polskę. Oddział w Gorzowie Wielkopolskim powstał 9 listopada 1978 roku. Współcześnie jest aktywnie działającym stowarzyszeniem społeczno-naukowym, organizacją pożytku publicznego, której działania koncentrują się na wspieraniu osób z niepełnosprawnościami, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji, informacji oraz profesjonalnego wsparcia, a także likwidacji barier architektonicznych występujących w przestrzeni miejskiej. Pierwsze próby tworzenia gorzowskiego katalogu miejsc dostępnych dla osób z niepełnosprawnością ruchową sięgają początku XXI wieku. Jednak systematyczna praca nad tym zagadnieniem podjęta została dwa lata temu. Od stycznia 2018 roku w biurze PTWK lub wybranych miejscach w przestrzeni miejskiej systematycznie odbywają się spotkania z Architektem Miejskim Gorzowa Wlkp.

**Słowa kluczowe:** niepełnosprawność, dostępność, bariery, rehabilitacja

### **Abstract**

Throughout history, people with disabilities have struggled with many difficulties, extreme social attitudes and many architectural and mental barriers. However people with disabilities have been supported by non-governmental organisations. One such organization is the Polish Society for Rehabilitation of the Disabled (Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem PTWK). This organization celebrates 60th anniversary in 2020. Over the years, the organization has created branches and local groups covering the whole Poland. The branch in Gorzow Wielkopolski was established on 9 November 1978. Today it is an active social and scientific association, a public benefit organisation. This organisation supports people with disabilities in providing access to rehabilitation, information and support and focuses on removing architectural barriers in urban space. The first attempts to create a Gorzów – based catalogue of places accessible for people with motor disabilities date back to the beginning of the 21st century. However, the systematic focus on this matter was taken two years ago. Since January 2018, meetings with the Municipal Architect of Gorzów Wielkopolski are systematically held in the PTWK office or selected places in urban space.

**Keywords:** disability, accessibility, barriers, rehabilitation

## SESJA 6: KREATYWNOŚĆ I SPOŁECZNA INKLUZJA (*CREATIVITY AND SOCIAL INCLUSION*)

**Aleksandra Chmielnicka-Plaskota, Zuzanna Dylewska, Radosława Kompowska-Marek**

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej  
Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia im. prof. J. Mazurkiewicza  
Sekcja Arteterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego

**Kreatywność w terapiach ekspresywnych w procesie rehabilitacji psychiatrycznej**  
*Creativity in expressive therapies in the process of psychiatric rehabilitation*

### **Streszczenie**

W wystąpieniu przedstawione zostaną metody pracy arteterapeutycznej prowadzone w ramach długoterminowego procesu rehabilitacji psychiatrycznej na oddziałach dziennych. Na przykładzie terapii ekspresywnych zaprezentowane zostaną dwa programy terapeutyczne bazujące na kreatywności. W pierwszym z nich omówione zostaną warsztaty arteterapeutyczne w ujęciu procesu twórczego posiadającego właściwości prozdrowotne (poprawa samopoczucia i jakości życia). W drugim programie pokazana zostanie twórczość pacjentów inspirowana bezpośrednim kontaktem z artystą i jego dziełem. Wskażemy na istotność kreatywności w terapiach ekspresywnych wykorzystujących techniki związane z multimediami, dramą, sztukami wizualnymi i pracą z ciałem.

**Słowa kluczowe:** arteterapia, terapia ekspresywna, kreatywność, multimedia, zdrowie psychiczne

### **Abstract**

In this talk, we discuss methods of art therapy that are used in long lasting psychiatric rehabilitation in daily based wards. On the example of expressive therapies, two creativity-based therapeutic programs will be presented. In the first one, we introduce art-therapeutic workshops in which the therapy is understood as a creative process possessing health-promoting properties (improvement of well-being and quality of life). In the second program, we show patients artworks inspired by the direct contact with an artist and his work. We highlight the importance of creativity in expressive therapies that use various techniques related to multimedia, drama, visual arts, and body movement.

**Keywords:** art therapy, expressive therapy, creativity, multimedia, mental health

**Julia Bartosik, Małgorzata Kunikowska**

Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia im. prof. J. Mazurkiewicza w Pruszkowie  
Sekcja Arteterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego

**Kreatywne metody pracy w arteterapii. Wybrane przykłady**  
*Creative methods of workshop in the art therapy. Selected cases*

### **Streszczenie**

W prezentacji przedstawione zostaną efekty pracy arteterapeutycznej z wykorzystaniem sztuk wizualnych. Cykl oddziaływań arteterapeutycznych skierowany został do pacjentów psychicznych hospitalizowanych długoterminowo w placówce psychiatrycznej. Celami głównymi były samorozwój i samopoznanie. Indywidualna ekspresja plastyczna została zastosowana jako narzędzie do rozwijania zdolności tworzenia nowych pomysłów rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych. W pracy zastosowano następujące techniki: kolaż, druk strukturalny, tworzenie form przestrzennych z papieru, rysunek. Tematyką działań było poszukiwanie samego siebie, poszukiwanie siebie w relacji z grupą i przeżywaną chorobą. Zastosowano formy pracy indywidualnej i grupowej.

Po zakończonym procesie arteterapii uzyskano następujące efekty: wzmocnienie kompetencji społecznych, poprawę samopoczucia, aktywizację w obszarze działań twórczych i życiowych. Cele główne zostały osiągnięte.

**Słowa kluczowe:** arteterapia, warsztaty twórcze, pacjent psychiczny

### **Abstract**

The presentation demonstrates the effects of the art therapy with the use of visual arts. A cycle of artetherapeutic treatment was addressed to psychotic patients hospitalized long-term in a psychiatric institution. The main goals were self-development and self-knowledge. Individual artistic expression was used as a tool to develop the ability to create new ideas to solve cognitive and practical problems. The following techniques were used in the workshop: collage, structural printing, creation of spatial forms from paper, drawing. The theme of the activities was the search for oneself, the search for oneself in relation to the group and the illness experienced. Individual and group workshop forms were used.

After the end of art therapy, the following effects were achieved: strengthening social competences, improving well-being, activation in the area of creative and life activities. The main goals of the workshop have been achieved.

**Keywords:** art therapy, creative workshop, psychotic patients

### **Robert Bartel**

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

### **Warsztaty i sesje arteterapeutyczne z młodzieżą i dorosłymi** *Art therapeutic workshops and sessions with youth and adults*

#### **Streszczenie**

Pracownia Terapii przez Sztukę powstała w sierpniu 2001 roku z inicjatywy dyrektor Barbary Trafarskiej. W efekcie kolejnych zmian w strukturze „Dziekanki” oraz na stanowisku dyrektora szpitala pracownia została zlikwidowana w 2018 roku.

Na początku zajęcia przybrały formę warsztatów twórczych. Jednak stopniowo coraz większą wagę zacząłem przywiązywać do wymiaru terapeutycznego i później równoważyłem aspekt twórczy z psychoterapeutycznym. Pracownia funkcjonowała także w formule otwartej tzw. „open studio”. Uczestnicy otrzymywali informacje nie tylko z zakresu psychoedukacji, ale również z historii sztuki, teorii kultury czy na temat kształtowania obrazu wizualnego. Wielu z nich twierdziło, że takie sesje i warsztaty arteterapeutyczne wpływają pozytywnie nie tylko na ich rozwój plastyczny, ale także intelektualny oraz dają możliwość oderwania się od szpitalnej rzeczywistości.

Dużą wagę przywiązywałem do wspierania ich podmiotowości, wrażliwości, poczucia osobistej wartości i wolności. Elementem dowartościowującym i integrującym były prezentacje, wystawy zbiorowe i indywidualne. Twórczość osób biorących udział w zajęciach Pracowni prezentowana była na blisko sześćdziesięciu wystawach zbiorowych, siedmiu indywidualnych i na ponad trzydziestu konferencjach w całym kraju.

W wystąpieniu zaprezentowane zostaną tylko wybrane warsztaty i sesje, które miały miejsce w Pracowni Terapii przez Sztukę działającej przy Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych Dziekanka, w Stowarzyszeniu Nowa Wspólna Droga Gnieźnie oraz w ramach Królewskiego Festiwalu Artystycznego, w latach 2001-2018. Przedstawieni zostaną także najbardziej aktywni i zdaniem autora najbardziej oryginalni twórcy.

**Słowa kluczowe:** arteterapia, psychoterapia, kreatywność, sztuka

## **Dominika Dopierała<sup>1</sup>, Wojciech Strzelecki<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>Fundacja Nordoff-Robbins Polska

<sup>2</sup>Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, Fundacja Nordoff-Robbins Polska

### **Dźwięki wspólne – rozważania na temat roli muzyki w integracji społecznej** *Common sounds – considerations on the role of music in social integration*

#### **Streszczenie**

Celem niniejszego referatu jest ukazanie roli muzyki w budowaniu społeczeństwa zintegrowanego, w którym każdy uczestnik znajduje przestrzeń dla ekspresji swojej kreatywności i muzykalności. Punktem wyjścia do podjętych rozważań jest założenie, że każdy człowiek posiada wewnętrzną muzykalność, a dźwięki towarzyszą mu w każdym momencie jego życia. Istotą tej „dźwięczności” ciała są: melodia głosu, tempo i rytmiczność ruchów, natężenie gestów/głosu, napięcie ciała, jak również jego wewnętrzne przebiegi rytmiczne. Niezaprzeczalnym jest także związek między życiem uczuciowym człowieka a muzyką.

Na tej podstawie każdy uczestnik muzycznego czy też muzykoterapeutycznego spotkania może stać się aktywnym członkiem zespołu, niezależnie od jego obszaru sprawności czy doświadczenia muzycznego. Wewnętrzna muzykalność pozwala skupić się na tym, co możliwe wobec ograniczeń; na tym, co wspólne pomimo różnorodności uczestników. Członkowie zespołu mają możliwość ekspresji muzycznej na różne, preferowane sposoby, począwszy od śpiewu, poprzez grę na instrumentach, ruch czy też słuchanie. Sesje odbywają się w dwóch odsłonach: poprzez tzw. otwarte sesje muzyczne oraz koncerty zespołu Siły Specjalne złożonego z zawodowych muzyków, osób z niepełnosprawnościami i bezdomnych. Do wydarzeń muzycznych dołączają także przechodnie, jako że wiele spośród nich odbywa się w przestrzeniach publicznych Poznania i Wielkopolski. Podczas sesji uczestnicy mogą odkrywać swój potencjał, z którego nierzadko nie zdawali sobie sprawy. W dużej mierze jest więc to praca na zasobach, nie natomiast na deficytach. Celem spotkań nie jest długotrwałe działanie terapeutyczne skoncentrowane na przywracaniu sprawności czy też bezpośrednia pomoc w wychodzeniu z bezdomności, a raczej pokazanie nowej jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie. Wydarzenia są formą udostępniania doświadczeń, do których prawo ma każdy, bez względu na swoją sytuację życiową – doświadczenia bycia częścią większego, społecznego zespołu, posiadania swojej przestrzeni w nim; doświadczenia własnej sprawczości i kreatywności.

**Słowa kluczowe:** muzyka, muzykoterapia, wewnętrzna muzykalność, społeczeństwo, muzykoterapia społecznościowa, kreatywność, potencjał, integracja społeczna

### **Abstract**

The presentation focuses on the role of music in building an integrated society, one in which every session participant finds the space for creative and musical expression. Considerations are based on the idea of human's inner musicality and the sounds that accompany us on every life stage. The essence of this musicality are human's bodily sounds such as: melody of the voice, tempo and rhythmicity of movements, intensity of voice and gestures, tension and the inner rhythmic sequences inherent in our bodies. Equally undeniable is the relationship between human's emotional life and music.

On this basis every session participant can become an active band member, despite his or her areas of ability and musical experience. The inner musicality allows to see what is possible in face of limitations; to find what is common regardless of the participants' variety. The players can express musically in various preferable ways: through singing, playing the instruments, movement or through active listening. Music sessions had developed in two forms: public jam sessions and interactive concerts of The Special Forces Band consisting of professional musicians, people with disabilities or struggling with homelessness.

Passers-by are also invited to take part in the events which are held mostly in public spaces and venues in Poznań and Greater Poland Voivodeship. During the sessions participants are able to discover their often unrecognized potential. The work focuses mostly on their resources as opposed to deficits. The aim is not a long term therapeutic intervention focused on regaining abilities or coming out of homelessness but rather experiencing a new quality of life and functioning in society. The musical events are a way of making accessible an experience that everyone has got a right to: of having a space in a larger social band; of one's self-agency and creativity.

**Keywords:** music, music therapy, community, creativity, inner musicality, community music therapy, potential, social integration

### **Michalina Radzińska**

Katedra Geriatrii Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy

### **Kultura i edukacja przeciw wykluczeniu społecznemu** *The culture and the education against the social exclusion*

#### **Streszczenie**

Celem referatu jest przedstawienie sytuacji osób starszych w kontekście dostępu do edukacji oraz udziału w wydarzeniach kulturalnych. Pozorna mnogość ofert programowych skierowanych do tej grupy wiekowej nie zawsze przekłada się na jakość wykonania oraz realną ilość uczestników.

W okresie od września do grudnia 2019 roku w Bibliotece Wojewódzkiej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy został zrealizowany projekt „Bezpieczny e-senior”, którego celem była aktywizacja kulturalna i edukacyjna osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Podczas spotkań uczestnicy mieli okazję brać udział w wykładach oraz warsztatach, których tematyka obejmowała szereg zagadnień od artystycznych po kształcenie nawyków prozdrowotnych.

**Słowa kluczowe:** kultura, edukacja, osoby starsze, wykluczenie społeczne

## Abstract

The presentation focuses on the situation of elderly people at the context of the access to education and the participation in cultural events. The seeming abundance of programme offers dedicated to this group not always transfers itself into the quality of the workmanship and the real number of participants.

In the period from the September up to December 2019 in Witold Bełza Public Library in Bydgoszcz has been held the „Safe e-senior” project, which purpose was a cultural and educational activation of elderly people threatened with the social exclusion and the poverty. During the program participants got the possibility to take part in lectures and workshops which subjects embraced number of issues, from artistic to education on health-related behaviors.

**Keywords:** culture, education, elderly people, social exclusion

**Małgorzata Stańczyk<sup>1</sup>, Mariola Pawlaczyk<sup>2</sup>, Anna Pieczyńska<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>Wielkopolskie Centrum Onkologii w Poznaniu

<sup>2</sup>Katedra Geriatrii i Gerontologii UM w Poznaniu

## **Zastosowanie muzykoterapii w trakcie leczenia przeciwnowotworowego** *Music therapy in cancer treatment*

### Streszczenie

**Wstęp:** Zastosowanie leków cytostatycznych w leczeniu przeciwnowotworowym jest związane z ryzykiem występowania różnorodnych uciążliwych objawów ubocznych. Istnieje konieczność zapewnienia wielokierunkowego wsparcia na płaszczyźnie emocjonalnej i psychospołecznej pacjentkom leczonym z powodu nowotworu piersi. Szereg prac empirycznych potwierdza skuteczność zastosowania muzykoterapii w procesie kompleksowego leczenia onkologicznego. Muzykoterapia stanowi formę terapii uzupełniającej i wspierającej o znacznej efektywności głównie w zakresie łagodzenia psychologicznych, emocjonalnych skutków choroby nowotworowej, jak również skutków ubocznych zastosowanego leczenia.

**Cel:** Celem badania była ocena wpływu muzyki relaksacyjnej na stan emocjonalny pacjentek leczonych z powodu nowotworu piersi.

**Materiał i metoda:** Badaniem objęto 100 pacjentek Dziennego Oddziału Chemioterapii Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu. Badanie przeprowadzono w oparciu o autorski kwestionariusz ankiety opracowany na potrzeby niniejszego badania. W przebiegu badania zastosowano muzykoterapię receptywną w formie grupowej. Dodatkowo dokonano weryfikacji preferencji muzycznych w sytuacji klinicznej. Dokonano również analizy zależności pomiędzy preferowaną muzyką, a danymi socjodemograficznymi, jak również pomiędzy preferowaną muzyką, a problemami somatycznymi i emocjonalnymi.

**Wyniki:** Na podstawie uzyskanych wyników badań stwierdzono, że muzyka relaksacyjna emitowana w trakcie podawania leków cytostatycznych przyczynia się do poprawy nastroju, relaksuje i uspokaja, a dodatkowo pobudza wyobraźnię i motywuje.

**Wnioski:** Uzyskane wyniki badań pozwalają na stwierdzenie, iż muzyka relaksacyjna oddziałuje korzystnie na stan emocjonalny pacjentek leczonych z powodu nowotworu piersi i może stanowić dla nich dodatkową płaszczyznę emocjonalnego wsparcia. Potwierdzono zasadność kontynuowania badań nad zastosowaniem muzykoterapii w trakcie leczenia pacjentek z wdrożoną chemioterapią.



**Słowa kluczowe:** muzykoterapia, muzyka relaksacyjna, nowotwór piersi, chemioterapia

### **Abstract**

**Introduction:** The use of cytostatics in cancer treatment is associated with a variety of severe side effects. Breast cancer patients require multifaceted emotional and psychological support. A number of empirical studies have confirmed the efficacy of music therapy in the comprehensive process of cancer treatment. Music therapy is a form of adjuvant and supportive therapy of significant efficacy, particularly in mitigating the psychological and emotional effects of malignant disease, as well as side effects of the treatment applied.

**Aim:** The aim of the study was to assess the impact of relaxing music on the emotional state of breast cancer patients undergoing chemotherapy, and to determine patients' musical preferences.

**Materials and methods:** The study enrolled 100 patients of the Day Care Chemotherapy Unit of the Greater Poland Cancer Centre, Poznan, Poland. The study was carried out on the basis of a novel questionnaire developed specifically for the purpose of this study. The modality used was receptive music therapy in a group setting. Musical preferences of patients' were verified in the clinical setting. The relationship between patients' musical preferences and socio-demographic data was analysed, as was that between patients' musical preferences and their somatic and emotional problems.

**Results:** Based on the study results it was determined that listening to relaxing music during administration of cytostatics contributed to improved mood and had relaxing and calming effects, whilst arousing their imagination and strengthening their motivation. A statistically significant correlation was found between relaxing music and the occurrence of pain and anxiety, meaning that relaxing music was the preferred type for that group. It was also demonstrated that younger women aged 20-40 were more likely to listen to jazz music than other respondents. It was also revealed that women with higher education were more likely to choose classical music, film scores, or jazz as their preferred genre.

**Conclusion:** The results warrant a conclusion that relaxing music has a positive impact on the emotional state of breast cancer patients undergoing chemotherapy treatment and may provide them with an additional emotional support.

**Keywords:** music therapy, relaxing music, breast cancer, chemotherapy

## **Małgorzata Kudła**

Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas typu C w Kielcach

### **Dodając życia do dni – metody terapii zwiększające zaangażowanie seniorów żyjących z demencją na przykładzie Środowiskowego Domu Samopomocy typu C**

*Adding life to days - therapy methods that increase the involvement of seniors living with dementia as exemplified by the Type C Community Home*

### **Streszczenie**

Jednym z wyzwań stojących przed placówkami dziennej i całodobowej opieki nad osobami z zaburzeniami neuropoznawczymi jest niski stopień zaangażowania i motywacji do aktywności u podopiecznych. Uczestnicy niechętnie partycypują w zajęciach, a terapeuci zgłaszają trudności z dostosowaniem zajęć do zainteresowań seniorów, brak dostępności pomocy, które nie będą infantylizujące oraz dostosowane do zmieniających się możliwości i płci podopiecznych. Celem wystąpienia jest prezentacja przykładowych działań

(wykorzystanie folkloru, lasoterapii ze sztuką oddychania, praca z dedykowanymi pomocami dla osób żyjących z demencją i innymi), które skutkują dużym zaangażowaniem ze strony uczestników i jednocześnie są łatwe do wdrożenia w dziennych i całodobowych ośrodkach wsparcia dla osób z demencją. Prezentacja działań terapeutycznych oparta będzie o praktykę i przykład Środowiskowego Domu Samopomocy, który świadczy dzienną opiekę nad osobami z zaburzeniami neuropoznawczymi. Zaprezentujemy, w jaki sposób szereg działań oraz rodzaje zastosowanych interwencji terapeutycznych mogą sprawić, że placówka osiągnie blisko 100% frekwencję i takie też zaangażowanie uczestników, niezależnie od stopnia zaawansowania choroby.

**Słowa kluczowe:** demencja, aktywizacja, pomoce terapeutyczne, motywacja

### **Abstract**

One of the challenges faced by day and 24-hour care facilities for people with neurocognitive disorders is a low level of involvement and motivation. Participants are reluctant to participate in activities, and therapists report difficulties in adapting classes to the interests of seniors, the lack of availability of ready-to-use activities and tools that will not be infantilizing and that will be adapted to the cognitive disabilities. The purpose of the presentation is to present examples of activities (the use of folklore, nature therapy with the art of breathing, working with dedicated aids for people living with dementia and others) that result in high involvement on the part of participants and at the same time are easy to implement in day and 24-hour care centers for people with dementia. The presentation of therapeutic activities will be based on the practice and example of the Community Care Centre, which provides day care for people with neurocognitive disorders. We will present how example of activities and types of therapeutic interventions used can ensure that the facility reaches almost 100% attendance and such involvement of participants, regardless of the stage of the disease.

**Keywords:** dementia, activation, therapeutic devices, motivation